

THE EPISTLE TO THE HEBREWS

¹ Doo ánídá' Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidí biláhyú daanohwitaa n'íi doo ałch'ídn iltah at'éégo yich'í' yałti' da lék'e, ² Áídá' díi iké'yú yolkaakíi biYe' binkááyú nohwich'í' yałti', án dawahá bíyéé doleelgo nyinktíni, án binkááyú ałdó' ni'gosdzán áyíłlaahi; ³ Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'idindláádíi bee án ałdó' bits'á' idindláád, ła'íi Bik'ehgo'ihí'nań ye'at'éhi da'áiyihíi ye'at'éé, biyati' nalwodíi bee dágoz'aqú nt'éégo nht'éégo áyíłsigo hadag áyíłsi; dabízhá nohwinchq' íi nohwá yidnłkqodá', da'itise goz'aqayú Ízisgo At'éhi bigan dihe'nazhineégo dahnesdaa; ⁴ Christ, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nlijhíi bigha bizhi' baa yin'áá, bizhi'íi Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníi daabizhi'íi ndi bitisgo at'éé; da'ágát'éégo dabíi yaaká'yú nadaal'a'á bitisgo at'éégo ábi'delzaa. ⁵ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníi doo hak'i ła' gáyılñniid da go'íi, Shiye' níi, díi jiidí' nitaa síłi. Ła'íi doo hak'i gánñiid da ałdó', Bitaa nshłi doleel, bíhíi shiye' nlii doleel. ⁶ Ła'íi dantsé gozłinihíi ni'gosdzán biká'zhí' nanáides'a'go Bik'ehgo'ihí'nań yaa yałti'go gáníi, Shinal'a'á yaaká'yú daagolíníi dawa daabokqah le'. ⁷ Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníi yaa yałti'go gánádo'ñiid, Binadaal'a'á spirits daanliigo ánáyiidlaa, bá nada'iziidíi kq' dahdinahíi daanliigo ánáyiidlaa. ⁸ Áídá' biYe'híi gáyılñii, Bik'ehgo'ihí'nań níłíníi,

doo ngonel'aa dayú dahazhí' nant'áá doleeł; dážhó nłt'éego nant'áá. ⁹ Nzhqogo ágot'eehíí nıł nzhqo, nchq'go ágot'eehíí nıł nchq'; áı bigha Bik'ehgo'ihı'nań, Bik'ehgohınnaahıı hadıń nıł nakaihıı bitisgo nıł goyılshóq'ııı bee hanidilaa. ¹⁰ Ła'ıı gánabıdo'niid, NohweBik'ehń, ni dantsé godeyaadá' ni'gosdzán nıń'aa; yááhıı nigan bee ánlaa. ¹¹ Áı bech'ıgowáh; nizhá da'áık'ehgo ánt'éé; áı dénychq' daaleeh, diyágé dénychq' hıleeéhıı k'ehgo; ¹² Áı ch'id ilhanéılzaahıı k'ehgo ilhanıńléeh doleeł, ła'ıı łaigo ádaat'ee daaleeh: áıdá' nihıı da'ágánt'éé, ła'ıı doo ngonel'aa dahıı bee hińnáá doleeł, yıhıı. ¹³ Áıdá' binal'a'á yaaká'yú daagolıńıı doo hak'i ła' gáyıhıniid da go'ıı, Shigan dihe'nazhıneégo síndaa, ni'ina'ıı nıkekt'ááhyú ninıńılzhı'. ¹⁴ Áı dawa yaaká'dı' nadaal'a'áhıı daanliısha', nınee hasdádokahıı yıńádaadéz'ıı doleełgo odaas'a'ihı?

2

¹ Áı bigha nt'é daadisiits'aanıı dawa baa daagondzaago dáıık'eh, dahyúgohıı danko baa daadihi'nah. ² Bik'ehgo'ihı'nań binal'a'á yaaká'yú daagolıńıı bıńkááyú hasdzıihıı da'anıı dážhó nıdzılgo, ła'ıı nchq'go ádaach'ıt'eehıı ła'ıı doo da'ch'idıts'ag dahıı da'áiı bee koch'ı' nanáhi'ńııłgo; ³ Hagot'éégo bıts'á' hahiıkeeh, hasdách'ıgháhıı itisgo nłt'ééhıı doo hádaat'ıı dayúgo; áı hasdách'ıgháhıı nohweBik'ehń dantsé áńniid ni', áıdı' hadıń daabi'dıts'aanıı áldó' da'anıı daanııgo yaa nohwił nanádaagolı'ni'; ⁴ Bik'ehgo'ihı'nań áldó' da'anıı niıgo godiyıhgo be'ıgózıńıı ch'ı'nah ágólaa, ızisgo áná'ol'ııhıı, ıłtah at'éégo godiyıhgo áná'ol'ııhıı

ałdó', la'íí dabúí bik'ehgo Holy Spirit kainé'íí bee
 hasdách'igháhíí yaa nanágolñi'. ⁵ Ni'godzán
 begonáhíí baa nagohiilñi'íí Bik'ehgo'ihí'nań
 binal'a'á yaaká'yú daagolíníí doo yedaabik'eh
 doleełgo yaa godin'ąą da. ⁶ Łah dahgoz'ąągee la'
 gánúigo yaa nagolñi', Nnee daat'éégo nt'é bighą
 baa natsínkees nt'éé, nnee nliiníí daat'éégo nt'é
 bighą binádín'ii? ⁷ Ninal'a'á yaaká'yú daagolíníí
 dét'ihézhí' dábich'iyú át'éégo ánlaa; ízisgo at'éégo
 la'íí daach'idnłsigo bá ágonlaa, nant'ánchez'ah
 bik'edín'ąąhíí k'ehgo, la'íí dawahá ánlaahíí
 yebik'ehgo nńktij: ⁸ Dawahá yebik'ehgo bitł'ááhyú
 nńné' ni'. Dawahá yebik'ehgo nyinktijdá, dała'á
 ndi doo ágodihgo da yebik'ehgo nyinktij ni'. Áídá'
 k'adíí dawahá yebik'ehíí doo hwahá daahiiltséh
 da. ⁹ Áídá' Jesus daanéel'ij, Bik'ehgo'ihí'nań
 binal'a'á yaaká'yú daagolíníí dét'ihézhí'
 dábich'iyú át'éégo alzaa, Bik'ehgo'ihí'nań
 biłgoch'oba'íí bee nnee dała'á daantijgee
 bá da'itsaahíí yilij doleełgo biniigonkt'éégo
 daztsąą; áí bighą nant'ánchez'ah bik'edot'ąąhíí
 k'ehgo ízisgo at'éégo la'íí daach'idnłsigo bá
 ágólzaa. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań bighą dawahá
 daagolíníí, dawahá áyúlaahíí bichągháshé łąągo
 bits'ą'idindláád goz'ąą yune' ha'áyihiniilgo,
 hasdách'igháhíí begodeyaago yebik'ehíí
 biniigodilnehíí bee dązhó nńt'éégo ábidoliilgo
 dábik'eh. ¹¹ Hadile'íí la'íí hadaadeszaahíí dała'á
 yits'ą'dí' daanlij: áí bighą doo yik'e ídaayándzigo
 shik'íiyú daayilñii, ¹² Gánúigo, Shik'íiyú naa
 bił nadaagoshñi' doo, daanokąąhíí íla'at'ééyú
 na'ihénsigo ha'dish'aah. ¹³ Áídí' gánádo'ñiid,

Dabízhá ba'oshlíí. Áídí' hananádzii, Kúnko, shíí hik'e chagháshé Bik'ehgo'ihí'nań shaa yinílí bíl daanshíí. ¹⁴ Áík'ehgo áí chagháshéhíí bidíł hik'e bits'í daagolííhíí k'ehgo bíí ałdó' ágádelzaa; bíí datsaahíí bee, da'itsaah yebik'ehń, ch'iidn nant'an, da'ílíí dolchiíł doleelíí bighą; ¹⁵ Ła'íí hadín da'itsaah yeneldzidhíí bighą bi'ihí'na' danes'aądzhi' isnah daanliiníí hasdáyidońłgo. ¹⁶ Da'aniigo Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí ye'adaat'éhi doo ye'at'éégo ádelzaa da; áídá' Abraham bits'á'dí hadaakishchiiníí ye'at'éégo ádelzaa. ¹⁷ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bá na'idziidgee okaąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bíłgoch'oba'go ła'íí begondlíıdgo hileehíí bighą bik'isyú ye'at'éhi dawa bee ábidilne'go dábik'eh, nnee binchọ'íí bá bidíł yee nahiniíł doleelgo. ¹⁸ Dabíí biniigodelzaagee nabídinestaądhíí bighą, hadíí nabída'dintaahíí yich'odaaníihi at'éé.

3

¹ Áí bighą shik'íyú, Bik'ehgo'ihí'nań báhadaadeszaahíí daanohłni, yaaká'dí' itah nohwiká ánniidíí, Christ Jesus, da'ohiidłąą daahiidleehíí bighą des'a'íí nłni, ła'íí nohwi'okaąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni nzhọqgo baa natsídaahkees; ² Áń habíłtíiníí begondlíıdgo yá na'iziid, Moses Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé nł'éégo yinádéz'iiníí k'a'at'éégo. ³ Kįh ágole'íí kįh ágolzaahíí bitisgo daach'idnłshíí k'ehgo Moses bitisgo Jesus daach'idnłshíí yik'eh sitíí. ⁴ Kįh dałá'á gon'áągo nnee ła' ádaagozlaahi at'éé; áídá' Bik'ehgo'ihí'nańhíí dawahá áyíılaahi at'éé.

5 Moses Bik'ehgo'ihinaan yana'iziidi nliigo, Bik'ehgo'ihinaan bigowa biyi' nkt'éego na'iziidgo yunaásyú ch'ínah doleehí dabíntsedá' yaa nagolnī' lək'e; 6 Áidá' Christ- hii Bik'ehgo'ihinaan biYe' nliigo Bik'ehgo'ihinaan bigowa dágoz'aa nt'éego nkt'éego yinádéz'ii; dāngont'i'zhī doo nohwiiini' hah dago la'ii nohwil daagozhógo yaaká'yú dahazhī' ihinaahii ndaahóndliihii daahóntayúgo, néé Bik'ehgo'ihinaan bichagháshé itah daandlii. 7 Ái bigha Holy Spirit gáníihii k'ehgo ádaanoht'ee, Díi jii biyati'ii daadohts'ago, 8 Da'igolíiyú Israel hat'i'ii nabídinestaaqad n'dá' Bik'ehgo'ihinaan doo bikísk'eh ádaadzaa da n'ii k'ehgo doo nohwijii ntl'izgo ádaanohts' da le': 9 Áígee daanohtwita n'ii nashídaanohtaaqadgo shídaagoksiid, dizdin legodzaahii biyi' itah at'éego anásh't'ihii daayiktsaa. 10 Ái bigha ái daahinolt'ihii doo baa shil gozhógo dago gádéniid, Dábik'ehn bijii biyi'dí' ndaahiksiih, shikísk'eh ch'ogaahii doo yídaagoksi da. 11 Ái bigha shágóchiiidgo shitla dahdidishniidá' gádéniid, Shihá'idzoł yune' doo okáh at'éé da. 12 Áik'ehgo ídaa daagonohdzaa, shik'íiyú, dah lək'eyúgo nchó'ii hik'e doo odlaa dahii nohwijii yune' bengonyáá lək'eyúgo, Bik'ehgo'ihinaan hináhi dánko bits'á' dahdidohkahi at'éé. 13 Dawa jii ildag yádaakti', díi jii t'ah nohwich'i' bil ch'í'otaaqadá'; dah lək'eyúgo nchó'ii k'izé'idikteehii bee dánko nohwijii ntl'iz hileeh. 14 Dantsé Christ bada'osiidli'ii danes'aaqdzhi' daahóntayúgo Christ ye'at'éhi bee itah daahiidleeh; 15 Gánohwidniidá', Díi jii biyati'ii daadohts'ago doo nohwijii ntl'izgo ádaanohts' da le', Israel hat'i'ii Bik'ehgo'ihinaan

doo yikísk'eh ádaadzaa da n'íí k'ehgo. ¹⁶ Ła' daidezts'ąądá' doo yikísk'eh ádaat'ee da ni', áídá' Moses Egyptdí' ch'ínnilíí doo dawa ágádaadzaa da lék'e. ¹⁷ Daa daat'éhi Bik'ehgo'ihí'nań doo bił gozhóq dago ádaayiksigo dizdin łegodzaa lán? Nńee nchq'go ánádaat'įigo da'igolįyú nanezna' n'íí shį ya'? ¹⁸ Daa daat'éhi bich'į' Bik'ehgo'ihí'nań bit'pa dahdidilńiidá' gánńiid, Shihá'idzoł yuńe' doo ohkáh át'éé da? Doo da'odląą dahíí zhą áyilńii. ¹⁹ Áík'ehgo bídaagonłzi, doo da'odląą dahíí bighą doo ákóńe' okáhgo da.

4

¹ Áí bighą haląą baa daagondząą le', dah lék'eyúgo Bik'ehgo'ihí'nań bihá'idzoł yuńe' nkáh dolełgo nohwaa det'ąą n'íí t'ah bił ch'į'otaądá', nohwíí ła' dánko dábich'į' ndohkahi át'éé. ² Yati' baa gozhóni bee nohwich'į' yá'iti'; daanohwitaa n'íí alđó' bich'į' yá'iti' ndi daidezts'aaníí doo daayosdląąđ dahíí bighą doo bich'odaazńi' da. ³ Hadíí da'osiidłąądíí zhą áí há'idzołíí yuńe' ohiikáh, áí há'idzołíí Bik'ehgo'ihí'nań ánįigo gánńiid, Shágóchįįđgo shit'pa dahdidishńiidá' gádéńiid, Shihá'idzoł yuńe' doo okáh át'éé da: ni'goszán nńit'ąądá Bik'ehgo'ihí'nań ánát'įłkíí ąął łalzaa ndi ánńiid. ⁴ Łahgee gosts'idiskaaníí bijįi yaa yałti'go dahgoz'ąą gánįigo, Gosts'idiskaaníí bijįi Bik'ehgo'ihí'nań binasdziid n'íí ni'inzłidgo hanayoł lék'e. ⁵ Áídí' kú dahnágost'ąą gánįigo, Shihá'idzoł yuńe' doo okáh át'éé da. ⁶ Áík'ehgo ła' t'ah ákóńe' okáhíí bá goz'ąą; áídá' nńee dantsé bich'į' yá'iti' n'íí doo daayosdląąđ dahíí bighą

doo hak'e ha'ákai da: ⁷ Áík'ehgo n̄zaad ogoyááhíí bikédí'go lah j̄j̄ Bik'ehgo'ihí'nañ nnágon'áá, David binkááyú gán̄niidgo, Díí j̄j̄ biyati'íí daadohts'ago doo nohwííí nt'izgo ádaanohts̄ da le'. ⁸ Há'idzohíí Jesus bee baa daagodez'aayúgo, bikédí'go Bik'ehgo'ihí'nañ lah j̄j̄ doo gánádi'n̄ii da doleeł n̄i'. ⁹ Áí bigh̄a Bik'ehgo'ihí'nañ bichagháshé daanliiníí há'idzohíí t'ah bá goz'aá. ¹⁰ Dahadín há'idzohíí yuñe' ha'ayááhíí dabií binasdziid n'íí n̄i'inzíid, Bik'ehgo'ihí'nañ binasdziid n'íí n̄i'inzíidhíí k'ehgo. ¹¹ Áí bigh̄a halaa, áí há'idzohíí yuñe' ha'áhiikáhíí bich'í' dahdaand̄oh le', doo ágáhiit'j̄j̄ dayúgo, doo da'odlaa da n'íí k'ehgo dánko nanádnkaali at'éé. ¹² Bik'ehgo'ihí'nañ biyati'íí hináhi la'íí dázh̄o nalwodi at'éé, besh be'idilt̄hishé dá'ilt̄s'a' deniihíí bitisgo deníni at'éé, dagózh̄o yuyahyú na'gizh, koyi'siziiníí, kospirit lenehenlááyú, la'íí ihadaadit'aaníí iwol lenehenláágee, akú aná'ogish, konatsekeesíí la'íí kojíí biyi' ágot'eehíí kol ch'í'nah áyíłs̄j̄. ¹³ N̄i'goszán biká' daahinaahíí dała'á nt̄j̄j̄gee Bik'ehgo'ihí'nañ doo bits'aá nant'í'hi at'éé da, áídá' bil̄ ilk'ídaand̄oqhíí doo nt'é binadzahgee bil̄ le'eskaad dago, dawahá bil̄ ch'í'nah daanlj̄j̄. ¹⁴ Áík'ehgo Jesus, Bik'ehgo'ihí'nañ biYe', yaaká'yú bil̄ onágodzaahíí, nohwi'okaañ yebik'ehi da'tiséyú sitíni ízisgo at'éhi nohwá sizj̄j̄go, halaa da'ohiidlaa daan'n̄iihíí ndzilgo daahónt̄a' le'. ¹⁵ Nohwi'okaañ yebik'ehi da'tiséyú sitíni doo nadaanlwod dagee nohwaa tét'ii; nanohwínáda'dintaahíí k'ehgo bíí al̄dó' dawa bee nabí'dinestaađ ndi doo hak'e n̄i'isii da. ¹⁶ Áí bigh̄a halaa doo t'aazh̄i' daashijeed dago Bik'ehgo'ihí'nañ bil̄goch'oba'íí dahsdaagee

nnáhiikah le', nohwaa nách'obah doleelgo, la'íi dawahá doo bídaanel'aq̄ dagee bilgoch'oba'íi bee nohwich'onii doleelgo.

5

¹ Ok̄aah yebik'ehi da'tiséyú sinilíi da'á ntíígee nnee bitahdí' haltínihií, Bik'ehgo'ihí'nań zhinéego ágot'eegee nnee yá sizíigo, Bik'ehgo'ihí'nań ye'ok̄aahgo dant'éhéta yaa yihiniilgo, la'íi nchq'go ánách'ot'íihíi bigha ye'ok̄aahíi nayiktseedgo yaa yihiniilgo nniltíi: ² Áń hadín doo goyáá dahíi la'íi doo nkdzilgo daahikáh dahíi yaa ch'oba'go nayik'í'iziidgo yígótsi; dabíi ndi doo nkdzil dago bich'í' nágodidáhíi bigha. ³ Áík'ehgo nnee nda'iksiihíi bigha ye'ok̄aahíi nadaiktseedgo Bik'ehgo'ihí'nań yaa hiniilhií k'ehgo bíi ndi ni'iksiihíi bigha ágánát'íihgo goz'aq̄. ⁴ Nnee doo la' dabíi ízisgo at'éégo ok̄aah yebik'eh nliigo ha'idilteeh da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań habiktíiyúgo zhá, Aaron hayiktíihíi k'ehgo. ⁵ Áík'ehgo Christ a'ldó' dabíi ízisgo at'éégo ok̄aah yebik'ehi da'tiséyú sitíni hileehgee doo ha'idoltíi da, áídá' hadín, ShiYe' níí, díi jiidí' nitaa síí, bíhniidíi án habiktíi. ⁶ Lahgee dahnágost'aagee gábihniid, Melkízedek ok̄aah yebik'eh níi k'ehgo doo ngonel'aazhí' ok̄aah yebik'ehi níi. ⁷ Christ ni'gosdzán yiká' naghada' dázho chaal ok̄aahgo bináa tú nadaazlii lék'e, da'itsaahíi bits'a'zhí' hasdábilteeh yinel'aahíi náyok̄aahgo yich'í' ok̄aah, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań yidnksihíi bigha bidiits'ag; ⁸ Bik'ehgo'ihí'nań biYe' nlii ndi goyéégo bich'í' nagoyááhíi bee biTaa aníihíi yikisk'eh at'éégo

yígółsııd; ⁹ Áík'ehgo dázho nł't'éégo ábi'delzaago hadı́ daabi'dits'agı́ı hasdách'igháhi doo ngonel'áa dahı́ı begodeyáhi silıı; ¹⁰ Án, Melkízedek n'ı́ı k'ehgo okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitı́ni nlı́ı doo, bilniigo Bik'ehgo'ihı'nań habı́tı́ı. ¹¹ Án ląágo baa nadaagohıılı'ı ndi nohwı́ł nagoch'ılı'ı'hı́ı nyee, doo nł't'éégo daadohts'ag da daasolı́ıhı́ı bighą. ¹² K'adyúgo ıłch'ígó'aahı́ı daanohı́ı le'at'ehi, da'ágát'éé ndi Bik'ehgo'ihı'nań biyatı́ dabı́gózinéhı́ı dahadı́n nohwı́ł ch'ınágonot'áah; mé' k'ehgo ibe' zhą daidlaanı́ nádaasohdı́ı, daanesoyáa ndi hidán nł'izı́ı doo daahsąa da ląa. ¹³ Dał'a daantı́ıgo hadı́n ibe' zhą yidlaanı́ dábik'ehyú ágot'ee zhińéégo ıłch'ígót'aahı́ı doo nł't'éégo yígółsı da, mé' k'ehgo at'ééhı́ı bighą. ¹⁴ Áıdá' hidán nł'izı́ı bádaayánhı́ı bá álzaa, áı nł't'éégo ánadaát'ııdhı́ı bighą hadı́n nzhoonı́ı hik'e hadı́n nchọ'ı́ı yıdaagółsııd.

6

¹ Áı bighą haląa, Christ baa ıłch'ígót'aahı́ı dantséhı́ı godezt'ı'dı́ yunáasyú dahnádihiikáhgo bádaayán bıł ch'ígót'aahzhı́go dahdihı́ıkáhgo nohwı́'odłą' nłdzil hılee; ánadaahiit'ııhı́ı da'ılínéhı́ı bits'á'zhı́' ádaahı́'ne'dá' nohwı́'odłą' bee Bik'ehgo'ihı'nań bich'ı́' dahsiikáhı́ı kıh bit'ááh ni'it'aahı́ı k'ehgo at'éé, áık'ehgo it'ááh nda'sit'aanı́ı k'ehgo doo dayúweh áı zhą bee ıłch'ıdaagont'aah da le'. ² Okaqah k'ehgo tach'idı́gisı́ı, okaqah k'ehgo koká' ndaach'idılı́ıhı́ı, nanezna'ı́ı nádikáhı́ı lą'ı́ı Bik'ehgo'ihı'nań nııee dahazhı́' yándaago'a'ı́ı, áı zhą bee doo dákozhą

ilch'idaagont'aah da le'. ³ Bik'ehgo'ihinaan yee nohwaa godin'ááyúgo, bádaayán bíl ch'ígót'aahí k'ehgo ilch'idaagont'aah. ⁴ Nnee yati' baa gozhóni lahn yídaagolsjíd n'íí, yaaká'dí' kaa hi'né'íí daizlìh n'íí, Holy Spirit baa godet'aa n'íí, ⁵ Bik'ehgo'ihinaan biyati' ntt'éhi, la'íí binawodíí bee ízisgo ánágot'jìhí yunáasyú begoz'aaní daizlìh n'íí, ⁶ Bits'á'zhì' ádaadzaa lèk'eyúgo doo hagot'éégo binchò'íí yits'á'zhì' ánádaa'ne'zhì' bíl nnách'ikáhi at'éé da; bijíí yune' Bik'ehgo'ihinaan biYe' tsì'ìlma'áhi biká'zhì' yínáádaayiheskał la'íí baa yágosigo ánádesdlaahíí bigha. ⁷ Ni' biká' nanágotìhgee ledihich'aadí' hadín ntt'éégo ádaayìsiníí bá hajéedyúgo, Bik'ehgo'ihinaan bits'á'dí' baa gozhóníí hileeh: ⁸ Áídá' hosh hajéedyúgo ni'ihíí yó'odit'aah, dénchò'go bá ha'idziizhì' zhá bá goz'aa; didlidzhì' zhá bá onágót'i'. ⁹ Nohwił daanohshóni, áík'ehgo yádaahiilti' lèk'e ndi, nohwihíí doo áík'ehgo ádaanoht'ee dago nohwídaagosiilzjíd, hasdách'igháhíí bíl goz'ani be'ádaanoht'ee. ¹⁰ Bik'ehgo'ihinaan dávik'ehyú at'éégo, bá nada'ohsiidíí doo yaa dinah da, la'íí bizhí'íí nohwil nzhòphíí bigha bichagháshé bich'odaasoní'íí áí aldó' doo yaa dinah da; áí t'ah ágádaaht'jì. ¹¹ Díínko nohwá hádaahiit'jì, dał'a'á notijjgee da'áík'ehgo ágádaaht'jìgo doo nohwil nagoki dago yaaká'yú dahazhì' ihinaahíí ndaahokíí le', nohwi'ihina' bengonyáázhì': ¹² Áídí' doo nohwil daagoyéé da le', áídá hadíí bi'odla' daagoljìgo la'íí nyee ndi yił dahildòhgo Bik'ehgo'ihinaan bángon'áaníí bíyéé doleehíí beda'ol'jì le'. ¹³ Bik'ehgo'ihinaan Abraham

yich'ì' hadziigo yá ngon'á á dá', dabíí bitisgo at'ééhíí doo lá' dahíí bighá dabíí bee bit'á dahdidilñiigo, ¹⁴ Gábilñniid, Da'anii dayúweh niyaa gozhóó doleełgo ánihosh'ñii, lá'íí nits'á'dí' láágo hanálinolt'jilgo ádishhiil. ¹⁵ Áík'ehgo Abraham nzaad godezt'i'go yidag at'éé dá' nt'é bee bángot'aaní begolzaa lèk'e. ¹⁶ Nnee da'anii dabíí bitisgo at'ééhíí biláhyú bit'á dahnádaadidilñih: hagee lahada'dit'áhgee da'anii ch'iniigo kot'á dahch'idilñiyúgo lahada'dit'áh n'íí bengoñáh. ¹⁷ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nañ, nnee yee yá ngon'á á níí bá begolñe'íí yenagoshchiiníí doo lahgo ánáidle' dago dábigózigo bil ch'i'nah áyíłsi hat'jigo, áí da'anii áníigo bit'á dahdidilñii ní': ¹⁸ Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nañ nnee nt'é yee yá ngon'á á go, lá'íí da'anii áníigo bit'á dahdidilñiigo, áí naki goz'ánihi doo lahgo ánáidle' da; áí bee hadag ánohwi'dilzi, néé Bik'ehgo'ihí'nañ bit'ááhzhí' daatsídihiikjiihíí hasdáhiikáhíí nohwádihyú begoz'aaníí ndaahóndliihíí nt'izgo daahóntá' doleełgo: ¹⁹ Áí ndaahóndliihíí bighá yaaká'yú godiyihgo goz'ąą yune' bigizhgee da'denbáálíí bine'yú beha'ágót'i'i: ²⁰ Jesus ádiñ ákóne' nohwá ha'ayáá, án Melkízedek okaąah yebik'eh n'íí k'ehgo okaąah yebik'ehi da'tiséyú sitíni silij.

7

¹ Melkízedek holzéhi, Salem golzeegee ízisgo nant'án nlíni, Bik'ehgo'ihí'nañ da'tiséyú át'éhi bi'okaąah yebik'ehi nlij lèk'e; án Abraham ízisgo nant'án daanlíni yich'ì' nagonkaadgo yaa gonesnaadi' nádaaldá' yidedeyaago, Niyaa

gozhó le', yihñniid; ² Áígee ayihe'nílí goneznányú ilk'í'nílí dała'ágo sinilihíí Abraham Melkízedek yaa yinil ni'; dantségee bizhi'íí, Bíí nant'aahíí bits'á'dí' nht'éégo ágot'éhi, golzeego ágolzee, iké'geehíí, Salemgee ízisgo Nant'án, áí, Bíí nant'aahíí bits'á'dí' ilch'í'gont'éhi, golzeego ágolzee; ³ Bitaa, báádoo bigózì da, yits'á'dí' dihezna'íí la'íí hadí' dihezna'dí', hazhì' nehena'zhì' aldó' doo bigózì da; áídá' Bik'ehgo'ihì'nañ biYe' k'ehgo dahazhì' okaḡah yebik'ehíí nliḡ. ⁴ Díí baa natsídaahkees, áí nneehíí dázhó dák'a'at'éhi lèk'e, Abraham, bits'á'dí' daadihe'na'i, ayihe'nílí goneznányú ilk'í'nílí dała'ágo sinilíí yaa yinil lèk'e. ⁵ Levi bits'á'dí' hadaakishchiiníí bitahdí' okaḡah yedaabik'ehi ádaabi'deszaahíí, bik'íí daanlíni bíyéehíí goneznányú ilk'í'nílí dała'ágo sinilíí, tithes holzéhi, bich'í' nadaayiníígo begoz'aaníí bikísk'eh bánagoz'ḡḡ lèk'e, bik'íí daanlíni aldó' Abraham bits'á'dí' hadaakishchiḡḡ ndi: ⁶ Áídá' Melkízedek, Levi bits'á'dí' hadaakishchiiníí doo bitahdí' nliḡ da ndi Abraham tithes yaa yihiniḡ lèk'e, la'íí Abraham Bik'ehgo'ihì'nañ ba'den'áḡhíí Melkízedek, Niyaa gozhó le', bilñniid. ⁷ Díínko doo baa lahach'it'áhi at'éé da, dahadíni itisgo at'éehíí, da'ich'í'go at'éehíí, Niyaa gozhó le', yihnihi at'éé. ⁸ Díí jiiyúgo nnee nanne'go bágoz'aaníí tithes bich'í' nadaahi'niḡ, áídá, Melkízedek t'ah hínaadá', dahazhi' hínaago baa na'goni'íí, tithes bich'í' nadaahi'niḡ. ⁹ Gádishñii le'at'éhi, Levi, tithes bich'í' nahi'niḡ, Abraham Melkízedek tithes yich'í' nayihezníí be tithes nayihezníí ga'at'éé. ¹⁰ Melkízedek Abraham yidedeyaadá',

Levi itah nliiní ga'at'éé, doo hwahá goleeh da ndi Abraham bits'á'dígo hīnaahíí bighā. ¹¹ Áík'ehgo Levi hat'i'íí bitahdí' okaḡah yedaabik'ehíí bee dawa nkt'éé silij lēk'eyúgo, (áígee Jews daanliiníí begoz'aaníí bee bāngot'aa ni',) hant'é bighā okaḡah yebik'ehíí ła' nanádleeh, Melkízedek bik'ehgo at'éhi, doo Aaron at'ééhíí k'ehgo da? ¹² Okaḡah yebik'ehi dabíntségo golíiníí k'ihzhí' nánálteeh lēk'eyúgo hagog'éégo goz'aaníí aldo' łaḡgo anánáln'e'hi at'éé. ¹³ Hadín díí bee baa na'goni'íí łaḡgo hat'i'íí nlij, áí hat'i'íí bitahdí' dant'éhéta be'okaḡahíí Bik'ehgo'ihí'nań baa ch'iniil goz'aaḡee doo ła' na'iziid da. ¹⁴ NohweBik'ehn Juda hat'i'íí nlijigo bígózi; áí hat'i'íí Moses doo hak'i yaa hadzii da ni', okaḡah yedaabik'ehi yaa nagosni'dá'. ¹⁵ Díinko dayúwehyú nkt'éégo bígózi, okaḡah yebik'ehi Melkízedek k'ehgo at'éhi nánásdlíí, ¹⁶ Áń doo ni'gosdzán biká' begoz'aaníí bik'ehgo okaḡah yebik'ehi silij da, áídá' ihí'naa doo ngonel'aa dahíí binawodíí bik'ehgo okaḡah yebik'ehi silij. ¹⁷ Áń baa na'goni'igo gáníí, Doo ngonel'aa dazhí' okaḡah yebik'ehi nlij, Melkízedek okaḡah yebik'eh n'íí k'ehgo. ¹⁸ Begoz'aa n'íí doo ndzil dago, doo nt'é bee análnéh dago k'ihzhí' bengot'aa. ¹⁹ Begoz'aa n'íí doo nt'é nkt'éégo łayiilaa da ni', áídá' itisgo nkt'éhi begodeyaa, áí bee Bik'ehgo'ihí'nań alhánégo bit'ahgo daahiidleeh. ²⁰ Bik'ehgo'ihí'nań bit'la dahdidilniihíí zhá bee Jesus okaḡah yebik'ehhi silij: ²¹ (Ła'i okaḡah yedaabik'ehihíí Bik'ehgo'ihí'nań doo bit'la dahdidilniigo okaḡah yedaabik'ehi daasilij da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań bit'la dahdidilniigo Jesus okaḡah yebik'ehi silij; Bik'ehgo'ihí'nań gábilniiid,

Shiini' doo laḡgo ánáshdle' da doleeḡgo shit'la dahdidishniigo gádishnii, Doo ngonel'aa dazhi' okaah yebik'ehi níí, Melkízedek okaah yebik'eh n'íi k'ehgo:) ²² Áík'ehgo áníidégo nohwángot'áání, Bik'ehgo'ihinań hik'e Jews daanliiníi biḡgo lángot'aa n'íi bitisgo nkt'éhi, Jesus bee nohwá hizí'. ²³ Okaah yedaabik'eh n'íi nanne'go doo dayúweh okaah yebik'ehi daanlii dahíi bigha ląágo daanlii ni': ²⁴ Áídá' Jesus dahazhi' hinaago dahazhi' okaah yebik'ehi nlii. ²⁵ Ái bigha bíi binkááyú Bik'ehgo'ihinań yaa hikáhíi dąngonel'aazhi' hasdáyihinií, dávik'ehn yá ná'okaahgo dahazhi' hinaa. ²⁶ Okaah yebik'ehi da'ágát'éhi nohwá nkt'éé, dilzini, doo k'izé'át'éhi da, dązhó nkt'éhi, nchó'go ádaat'eehíi yits'á'zhi' nlii, yaaká'yú ágot'eehíi bitisyú ízisgo at'éégo ábi'delzaahi; ²⁷ Ái okaa yebik'eyi da'tiséyú daanlii dawa jii, ntsé dabíi nchó'go ánadaat'íiíi áídí' nnee nchó'go ánadaat'íiíi bigha dant'éhéta nadaiktseedgo yeda'okaahgo Bik'ehgo'ihinań baa nanádaahí'niik, áídá' Jesus doo ágánát'íi bik'eh da, dabíi Bik'ehgo'ihinań ya'ideltiídá' dalańdige dawa layiilaahíi bigha. ²⁸ Nnee doo daanldzil dago nda'iksiih ndihíi okaah yebik'ehi da'tiséyú daanlii daaleehgo begoz'aaníi bik'ehgo hahi'niik; áídá' begoz'aaníi bikédí'go bengonyáágo Bik'ehgo'ihinań bit'la dahdidilńhgee áńniidíi k'ehgo biYe' haltíi, án hadelzaa dahazhi'.

8

¹ Baa yadaahiilti'íi díńko ádaaldi'nii: Okaah yebik'ehi da'tiséyú sitíni ágát'éhi nohwá nlii, án

yaaká'yú Ízisgo At'éhihi nant'áago dahsdaagee dihe'nazhinéego dahnezdaa; ² Yaaká'yú godiyihgo goz'aaníí, gowałgai biyi' da'ch'okaqahíí da'aniihíí án yiyi' na'iziid; áí biyi' da'ch'okaqahíí Bik'ehgo'ihí'nań ngonáni, doo nnee ngon'áni da. ³ Okqah yebik'ehi da'tiséyú daanliiníí dała'á ntíígee Bik'ehgo'ihí'nań dant'éhéta baa hiné'go la'íí dant'éhéta nadaitseedgo ye'okaqahgo baa hiniilgo hahi'niik: áí bigha díí okaqah yebik'ehihíí aldó' nt'éhéta Bik'ehgo'ihí'nań yaa yiné'hi at'éé. ⁴ Díí ni'gosdzán biká' naghayúgo doo okaqah yebik'ehi nlij da doleeł ni', begoz'aaníí bik'ehgo okaqah yedaabik'ehi ilk'idá' Bik'ehgo'ihí'nań yeda'okaqahíí yaa daayihiniilíí bigha: ⁵ Áí yaaká'yú da'ch'okaqahgo goz'aaníí bił dáłekt'eego yiyi' nada'iziid, yaaká'yú ágot'eehíí bichagosh'ohíí k'a'at'éé: Moses k'ad gowałgai biyi' da'ch'okaqahíí ngo'áahdá' Bik'ehgo'ihí'nań bił ch'ígó'aahgo gábiłniiid, Dzil biká'yú be'elzaago nił ch'í'nah ashlaa n'íí da'áik'ehgo ádnííí. ⁶ Okqah yedaabik'eh n'íí binadaasdziid n'íí bitisgo at'éégo Jesus baa det'aa, Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Jews daanliiníí bił lángot'aa n'íí k'adíí la'ihíí itisgo at'éhi Jesus bee nohwá hizí', áí lángot'aa n'íí yee nohwágon'aa n'íí k'adíí itisgo at'éhi bengot'aa. ⁷ Dantsé lángot'aa n'íí ilch'í'zaa lék'eyúgo, iké'geehíí doo bannagóst'aah da doleeł ni'. ⁸ Israel hat'i'i doo dawahá nkt'éé áiléh dago Bik'ehgo'ihí'nań yígolsjídá' gánniid, Israel hat'i'íí Judah hat'i'íí biłgo áníidégo bándagoonsh'aahíí begonáh ndi at'éé: ⁹ Bits'ádi' daadihezna' n'íí báđih hishaalgo Egypt golzeedí' bił ch'ínánséhíí bijjį bángone'aa n'íí doo

ga'at'éhi da; áídá' bángone'áá n'íi doo dayúweh ye'adaat'ee dahíi bigha doo dayúweh binádaadesh'íi da ni', nii, Bik'ehgo'ihinań. ¹⁰ Ái bech'ígóyááhíi bikédí'go Israel hat'i'íi bił lánádaagonsht'aah doleeł gádishniigo, Begosił'ááníi biini' biyi' odaahishniil doleeł, la'íi bijíi biká' ádaagoshle' doleeł, Bik'ehgo'ihinań bá nshłji doleeł, la'íi bíi shichagháshé doleeł. ¹¹ Nnee dała'á ntíige bit'ahdí' gólíiniı la'íi bik'isn doo yił ch'ídaago'aah da doleeł, Bik'ehgo'ihinań bígonsı, daaniigo: nnee dawa, doo ízisgo ádaat'ee dahíi la'íi ízisgo ádaat'eehíi shídaagołsi doleełhíi bigha. ¹² Doo bik'ehyú ánádaat'ijı da ndi baa ch'oshba' doleeł, nda'iksiihíi la'íi ncho'go ánádaat'ijhíi doo dayúweh bínádaashniih da doleeł, nii, Bik'ehgo'ihinań. ¹³ Áníidégo ląngont'aaníi begodeyaa, nniidá' dantséhíi k'ihzhı' nniiné'. Nt'é k'ihzhı' nniiné'híi la'íi sa'á hileehíi bech'ígowáhi at'éé.

9

¹ Dantségee ląngot'aaníi ndi hagot'éégo Bik'ehgo'ihinań ch'okaqahíi dahgoz'aq, la'íi ni'gosdzán biká'gee da'ch'okaqah goz'aaníi gólji lək'e. ² Gowalgai biyi' da'ch'okaqahíi alzaa; dantsé goz'aq yune' ik'ah ko'íi biká' dahnásił'áhíi, la'íi biká'idané, la'íi bán Bik'ehgo'ihinań bidáhgee nna'né'ihíi biká' dah sinil, ái godiyihgo goz'áni holzee. ³ Nakigee dáadıłtsosíi bine'zhinéégo biyi' da'ch'okaqahíi nągost'aq, ái da'tiséyú godiyihgo goz'áni holzee; ⁴ Ái biyi' its'aa óodo be'alzaahi biyi' likągolchini didlidíi si'aq, la'íi tsihón dahot'éhé óodo biká' alzaahi Bik'ehgo'ihinań bengon'áaníi

besi'áni aldó' si'aa, áí biyi' tús óodo be'alzaahi bán
 manna holzéhi biyi' siné'hi, la'íí Aaron bigish
 bihitsoo gozlíni, la'íí tséé nteelíí Bik'ehgo'ihí'nañ
 yegos'aaníí biká' dahgoz'áni sinil ni'; ⁵ La'íí
 bit'a' golííníí óodo be'alzaahi bits'á'idindláádíí
 tsjhón nel'aadi' nadaazi, áí Bik'ehgo'ihí'nañ
 bilgoch'oba' begoz'aaníí biká'zhí' bit'a' bitisgo
 odaaheznilgo; áí k'adíí doo dawa nlt'éégo baa
 nadaagohiilni' bik'eh da. ⁶ Áí dawa ilch'í'hilzaadá'
 okaqah yedaabik'ehi gowałgai dantsé goz'aa
 yune' onakáh, Bik'ehgo'ihí'nañ da'ch'okaqah
 zhinéégo nada'iziidgo. ⁷ Áídá' iké'gee nágot'aa
 yune' okaqah yebik'ehi da'tiséyú sitíni zhá
 dała'á lenágodáhgee akóne' onadá, dil da'adíh
 lék'eyúgo doo hagot'éégo akóne' owáh da; áí dííí
 Bik'ehgo'ihí'nañ yich'í' nnáyikáhgo ye'okaqah, dabíí
 idá'okaqah la'íí nnee nda'iksiihíí yá ná'okaqah: ⁸ Áí
 bee díinko Holy Spirit bil ch'í'nah áyíílaa, gowałgai
 biyi' da'ch'okaqahíí dantséhíí t'ah goz'aa dá',
 yaaká'yú godiyihgo goz'aaníí da'aniihíí ha'ágót'i'íí
 doo hwahá ch'í'itíih da: ⁹ Áí benagowaadá' áí
 gowałgai biyi' da'ch'okaqah n'íí yaaká'yú da'anii
 da'ch'okaqah goz'aaníí be'elzaa lék'e; áígee nt'éhéta
 yeda'okaqahíí nadaitseedgo Bik'ehgo'ihí'nañ yaa
 nádaayihí'niil lék'e ndi hadín áík'ehgo okaqahíí
 doo hagot'éégo nlt'éégo ábile' da, doo hagot'éégo
 nlt'éé ch'ileehíí yígolsíih da; ¹⁰ Díí dahgoz'anihíí
 da'ch'iyaaaníí, da'ch'idlaaníí, da'okaqahgo tá'dígis
 yee íltah ánáda'ol'íihíí ni'godzán biká' ágot'éhi
 ye'ánáda'ol'íihíí dahgos'aa lék'e, dawahá nlt'éé
 hileeh bengonyáázhi'. ¹¹ Áídá' Christ, okaqah
 yebik'ehi da'tiséyú sitíni nliigo, nzhoqgo ágot'éhi

begonáhíí yil nyáá, yaaká'yú da'ch'okaḡah goz'ḡḡ
 itisgo at'éhi, itisgo nht'éhi, doo nḡee áyíílaa dahi,
 ni'gosdzán biká'gee doo nt'é bee alzaa dahi
 yiyi' okaḡahíí yee bik'eh; ¹² Ái godiyihgo goz'ḡḡ
 yune' Christ dalañdi ha'ayáá gee dawa layiílaa,
 doo gantl'íze bidilíí, magashi zhaazhé bidilíí
 ha'áyííkáá da, dabíí bidilíí bee hasdách'igháhi
 doo ngonel'ḡḡ dahíí nohwá ágólaa. ¹³ Dóoli
 bidil, gantl'íze bidil, la'íí magashi zhaazhé
 bi'aadihíí bi'ilch'i'ih nḡee dancho'íí biká' nas'nííí
 hadakodile' lék'eyúgo; ¹⁴ Dázhó itisgo Christ, doo
 hayú baa daats'idilhił dago Holy Spirit dahazhi'
 nliiníí biláhyú Bik'ehgo'ihí'nañ yaa ídedet'ḡḡhíí, án
 nohwinatsekeesíí nohwá náidiilkḡḡh, áik'ehgo doo
 nt'é bee alneh dahíí doo dayúweh beda'ol'ijj da,
 áidá' Bik'ehgo'ihí'nañ hiñáhihíí bá náda'dohsiid.
¹⁵ Díí bighḡ Bik'ehgo'ihí'nañ hik'e nḡee bil
 lángot'aaníí aníidéhi Christ nohwá siziiníí nlijj, án
 daztsaaníí bee lángot'aaníí dantséhi begoz'aaníí
 doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí hasdáyihiniil, hadíí
 yich'j' aníihíí bíyéé nyidin'áaníí doo ngonel'ḡḡ
 dahíí yaide'aah doleelhíí bighḡ. ¹⁶ Hadín bíyéé
 gólíiníí hadín nt'é yaidi'aahíí naltsoos yá áyíílaa
 lék'eyúgo, hadín áyíílaahíí daztsḡḡyúgo zhḡ
 bíyéé doleel. ¹⁷ Ái naltsoos áyíílaahíí daztsḡḡdá'
 begodolniiik; áidá' hadín áyíílaahíí t'ah hiḡaayúgohíí
 naltsoos doo nt'é da. ¹⁸ Bik'ehgo'ihí'nañ
 nḡee dantsé yángon'áaníí dił begodeyaa lék'e.
¹⁹ Bik'ehgo'ihí'nañ yegos'aaníí dágon'ḡḡgee Moses
 nḡee dawa yaa yil nagosni'dá' magashi zhaazhé
 la'íí gantl'íze bidil, tú bil nadesziidgo, ighaa
 lich'i' dasdisgo ádaaszaahíí, ch'il hísop holzéhi

beda'istl'ooogo dil bee naltsoos la'ii nnee dawa yika' yilta', ²⁰ Ganiigo, Bik'ehgo'ihinaan nohwa ngon'aanii ilk'ida' begodeyaahii dii dikii be'igozj. ²¹ Da'agat'eeego Moses gowalgai biyi' da'ch'okaqahii la'ii its'aa beda'okaqahii dawa dikii biká' yilta'. ²² Begoz'aanii bik'ehgo dasdozhá dawahá dil bee hadaadelzaa; doo nt'é ye'okaqahii zesdij da lek'eyugo konchq'hii bigha doo kaa nágodet'aahi at'éé da. ²³ Yaaká'yú goz'aanii k'ehgo yeda'ip'iinii agat'eeego hadaadelzaago dabik'eh; áidá' yaaká'yú agot'eehii nt'é yedaokaqahii áí bitisgo nlt'éhii behadaadelzaago dabik'eh. ²⁴ Godiyihgo goz'aanii nnee adaagozlaahi yaaká'yú da'anii godiyihgo goz'aanii be'elzaahii yune' Christ doo ha'ayaa da; áidá' yaaká'yú goz'aa yune' zhá ha'ayaa, k'adii áígee Bik'ehgo'ihinaan binadzahgee nohwa sizij. ²⁵ Okqah yebik'ehi da'tiseyú sitini doo dabii bidil dahii yozilgo godiyihgo goz'aa yune' dala'á lenágodahgo onadah, áidá' Christ doo agat'ii da, doo Bik'ehgo'ihinaan ya'ánadidit'ah da; ²⁶ Agánat'ijh lek'eyugo ni'gospdzán alzaadi yushdi godezt'igo biniinagodil'ijh doleel ni': áidá' goldohii ngonyáágee dalahndigee datsaahii bee nchq'ii yaa gonnee doleelgo nyaa. ²⁷ Nnee dalahndi datsaahgo bagoz'aa, áí bikedigo baa ya'iti'go: ²⁸ Áik'ehgo Christ dalahndi Bik'ehgo'ihinaan ya'ideltij, nnee laágo binchq'ii ya daidigheehgo; iké'gee nadah doleel, doo nchq'hii bigha da, áidá' bikadaadéz'iinii hasdayiniigo.

10

¹ Adihyú nlt'eeego goz'aanii Jews bich'ij

begoz'aaníi doo da'anii begoz'aą da, bichagosh'oh
 k'a'at'éégo zhá, áí bichą hadíi dátenágodáhgee
 yeda'okaąhíi nadaitseedgo Bik'ehgo'ihí'nań yaa
 nádaayihí'niikíi begoz'aaníi doo hadaadeszaago
 ádaabole' at'éé da. ² Ágádaayúgo doo dayúweh
 baa hi'né' da doleel ní'; da'okaąhíi dałahńdige
 hadaadeszaayúgo binchọ'íi áđihgo yidaagołsi
 doleel ní'. ³ Áídá' áí yeda'okaąhíi nadaitseedgo
 Bik'ehgo'ihí'nań baa nádaahi'niikíi dátenágodáhgee
 nnee binchọ'íi yénadaalnihgo ádaabiłsi. ⁴ Dóoli
 la'íi gant'ize bidil konchọ'íi doo yó'iiné' at'éé
 da. ⁵ Áí bighą Christ ni'goszán biká' nyáadá'
 gánniid, Ye'okaąhíi natseedgo naa hi'niikíi la'íi
 dant'éhéta ye'okaąhgo naa hi'niikíi doo hánt'ii da,
 áídá' shits'í shá ánlaa: ⁶ Didlidgo nich'í' nihi'niikíi,
 la'íi konchọ'híi bighą na'itseedgo naa hi'niikíi
 doo baa nił gozhóđ da, nniid. ⁷ Áík'ehgo gádéniid,
 Bik'ehgo'ihí'nań, hadíi hánt'iiníi łashłehgo niyáá
 (naltsoos yisdisíi biyi' shaa k'e'eshchijihíi k'ehgo.)
⁸ Gánniid, Begoz'aaníi bik'ehgo na'itseedgo naa
 hi'niikíi, dant'éhéta ye'okaąhgo naa hi'niikíi,
 didlidgo nich'í' nihi'niikíi, la'íi konchọ'híi bighą
 naa hi'niikíi doo hánt'ii da, doo baa nił gozhóđ
 da, nniid bikéđi'go ⁹ Gánádo'niid, Bik'ehgo'ihí'nań,
 hadíi hánt'iiníi łashłehgo niyáá. Iké'yú nohwá
 ngot'áaníi begodigháhíi bighą Bik'ehgo'ihí'nań
 hik'e Jews daanliiníi biłgo dantsé lángot'aą
 n'íi k'ihzhí' ngoden'áá. ¹⁰ Bik'ehgo'ihí'nań
 bik'ehgo Jesus Christ dałahńdige dawa łayıilaago
 bits'ihíi Bik'ehgo'ihí'nań yaa ideltijihíi bee
 hadaanohwidezlaa. ¹¹ Okaąh yedaabik'ehi
 dałá'á ntii'gee dawa jii Bik'ehgo'ihí'nań bich'í'

zhinëégo na'idziidi nada'iziidgo nadaazi, dáhant'é nadaitseedgo bidihí yeda'okaa; da'ágadaat'ii ndi konchó'í doo yó'iné' át'éé da: ¹² Áídá' Christ da'ahndigee Bik'ehgo'ihinañ ya'ideltí: nohwinchó'í yá daztsaa'í bikédí'go dahazhí' Bik'ehgo'ihinañ dihe'nazhinéégo dahnezdaa; ¹³ Kodí' godezt'i'go bik'edaanniihí bike'áahzhí' nni'nizhí' yiba' sidaa. ¹⁴ Da'ahndi Bik'ehgo'ihinañ ya'ideltí'í be nnee hadaadeszaahí d'angonyáazhí' d'azhó n'í'éégo áyí'laa. ¹⁵ Holy Spirit áí nohwí ch'i'nah ágó'sj, g'anniidgo, ¹⁶ Áí yó'kaakí bikédí'go d'í ngot'aaní nnee bí'ádaashlé' dolee, n'ii, Bik'ehgo'ihinañ; begosi'áaní bijí'biyi' odaahishni, lá'í biini' biká' ádaagoshlé' dolee; ¹⁷ Binchó' n'í lá'í doo bik'ehyú ádaat'ee da n'í doo dayúweh b'ínashni da dolee. ¹⁸ Konchó'hí bighá kaa n'ágodet'áayúgo doo dayúweh konchó'hí bighá be'okaa'í Bik'ehgo'ihinañ baa ch'iné' da. ¹⁹ Áí bighá shik'íyú, itisgo godiyhgo goz'aa yune' doo daasiite' dago Jesus bidihí biláhyú ha'áhiikáh le', ²⁰ Da'denbáalí ik'índlaadgo binkáayú Jesus nohwá ch'ígót'i' ágó'laa, ánídégo lá'í h'ínáhi, da'denbáalí dishniigo Jesus bits'í dishniigo ádishni; ²¹ Áídí' Bik'ehgo'ihinañ bich'agháshé b'okaa yebi k'ehi da'tiséyú sitíni nohwá silí; ²² Áík'ehgo nohwí'í dí' biká' hista'go nchó'go ánáhiit'í' n'í nohwá ná'ílk'qodgo, lá'í tú nzhóni nohwits'í bee tánásgizgo, halá' nohwí'í dawa bee doo nohwí'í nagoki dago da'ohiidlágo Bik'ehgo'ihinañ alh'ánego bit'ah daah'oleeh. ²³ Halá' doo nohwí'í' nakigo da yaaká'yú dahazhí' ihinaahí' ndaah'ondliihí' ndzilgo daah'ontá'go dayúweh

baa nadaagohiilni' le'; hadín nohwá ngon'áání da'aniigo aníi; ²⁴ Łaa daanohwiini' le', kł daanjoo doleełgo ła'íi nkt'éego ánádaahitt'ijł doleełgo ildag yádaahiilti' le': ²⁵ Ha'ánázéhyú ıla'ánáhiit'ijłíi doo t'aqzhi' bits'á' shiijéed da le', nnee ła' ágádaat'ijłíi k'ehgo; áídá' ildag yádaahiilti' le': alhánédí' goldohgo bídaagonołsídá' dayúweh ildag yádaakti'. ²⁶ Da'anii ágot'eehíi bídaagosiilzjídá' nchq'go bídaagonlzj ndi be'áhiidzaayúgo nohwinchq'híi bigha doo dayúweh nohwaa nágodit'áhgo goz'aq da, ²⁷ Áídá' bee kaa yá'iti'íi dážhó bégódzidi, ła'íi Bik'ehgo'ihí'nań bihashke' kq' k'ehgo diltki' bik'edaanniihíi daabidiłidíi zhá nohwá goz'aq. ²⁸ Hadín Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníi Moses binkááyú ni'né'i doo yikísk'eh at'éé da n'íi, nnee naki dagohíi taagita binadzahgee ánágót'jíd yaa nadaagolni' lék'eyúgo, doo hadín yaa ch'oba' dago zesdji lék'e: ²⁹ Áík'ehgo hadín Bik'ehgo'ihí'nań biYe' doo nt'é dago áyłsigo yiká' nayaahíi, ła'íi dił bee Bik'ehgo'ihí'nań nnee yágon'ááníi nłdzilgo alzaahíi, dił bee hadelzaahíi, doo yidnłsđ dahii, ła'íi Holy Spirit bits'á'dí' ilgoch'oba'íi begoz'aaníi nchq'go áihiihíi, nnee Moses binkááyú begoz'aaníi doo yikísk'eh at'éé dahíi bigha zesdjiłhíi bitisgo goyéego bich'j' godigháhgo bágoz'aq shj daanohsj née? ³⁰ Gánniidíi bídaagonlzj, Goyéego koch'j' godish'aahi ánsht'ee, shíi ik'enash'né' ndi at'éé, nii, Bik'ehgo'ihí'nań. Gánádo'niid, Nnee Bik'ehgo'ihí'nań bíyééhíi yaa yałti'go yándaago'a' doleeł. ³¹ Bik'ehgo'ihí'nań hińahi bilák'e ch'intłzhzyúgo négódzid. ³² Bínádaałniih, doo aníidá' Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí'go nohwijj yune'

odaadezdlaadá' góyéégo nohwich'i' nagowaago nohwiniigodelzaa ndi bich'i' dahdaanołdoh ni';
³³ Łahgee nnee daanohwinel'íígee daanihóch'íid ła'íi góyéégo nohwich'i' nagowaa ni'; łahee biniidaagonkt'ééhíi bich'odaahniihgo nohwíi ąldó' nohwiniigonkt'éé ni'.
³⁴ Ha'ásítíídá' shaa tídaaht'ii ni', ła'íi nohwíyée n'íi nohwaa hayi'níił ndi nohwíł daagozhóq ni', yaaká'yú nohwíyéeéhíi itisgo nkt'éhíi, ła'íi doo ngonel'ąą dahíi gólíígo bídaagonołsłhíi bighą. ³⁵ Ái bighą Bik'ehgo'ihí'nań bada'ohíhíi doo bits'ą'zhí'go ánáhne' da, daahonohta'yúgo nzhooníi nohwich'i' nanáhi'niił.
³⁶ Nohwini'k'eh ádaanołsł le', áik'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań áníhíi ádaahdzaadá' nohwa'det'aaníi nohwíyée doleel. ³⁷ Dét'ihégo hadíiń hígáhíi dogaał, dáhah dogaał. ³⁸ Hadíiń dábi'k'ehyú át'ééhíi odlą zhą yee hińaa doo, áidá' nnee t'ąązhí' at'ééhíi shiyi'siziiníi doo baa bił gozhóq da doleel. ³⁹ Ndi née t'ąązhí' ádaat'eego ch'a'ondéh zhińééhíi doo itah daandlii da, áidá' hadíi da'odłągo biyi'siziiníi hasdákáh zhińééhíi itah daandlii.

11

¹ Bench'ohołíhíi da'anii begolne'go bígózigo, ła'íi hadíi doo hit'ii dahíi da'anii át'éégo bígózł, ái odlą' golzeego ágolzee. ² Doo áníidá' bádaayán n'íi daabi'odłą' gólíhíi bighą nkt'éégo baa ch'inii lęk'e. ³ Ni'godzáń Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bik'ehgo ádaalzaago nohwi'odłą' gólíhíi bighą bádaagonłzi, áik'ehgo dant'éhéta hit'iiníi doo hit'ii dahíi bee ádaaszaa. ⁴ Bi'odłą' gólíhíi bighą Abel, Cain

bitisgo n̄t'éhi Bik'ehgo'ihí'nań yaa nainé', Abel baa nainé'íí Bik'ehgo'ihí'nań yaa nagoln̄'go, Da'áígee ándzaa, n̄ii l̄ék'e; áí bee Abel daztsaa ndi t'ah nohwich'í' yałti'. ⁵ Bi'odla' golííhíí bigha Énoch da'itsaahíí doo yígodok̄s̄iil dahíí bigha yaaká'yú onábi'dolt̄ij; doo hak'i nádaach'ot'ij da, Bik'ehgo'ihí'nań onábik̄t̄ijhíí bigha; doo hwahá nábidí'dilteeh dadá' Bik'ehgo'ihí'nań yil goyilshóqo baa ch'ini l̄ék'e. ⁶ Ko'odla' da'adíhyúgo Bik'ehgo'ihinań doo hagog'éégo bil goch'in̄shóq da: hadín Bik'ehgo'ihí'nań bich'í' nsháh nziyúgo da'an̄ii Bik'ehgo'ihí'nań golíigo yosdlaq̄dgo zhá yich'í' nigháh, la'íí hadín nzhq̄qgo haintaahíí n̄t'éégo ágot'eehíí biyéé áidoliilgo yosdlaq̄dgo zhá yich'í' nigháh. ⁷ Bi'odla' golííhíí bigha Noah hagog'éégo godegháhíí doo hwahá yígołs̄ih dahíí Bik'ehgo'ihí'nań bil ch'í'nah ágolaago tsídolyiz, áík'ehgo bichagháshé hasdáyiniilhat'ííhíí bigha tsina'eehíí áyílaa; áí bee ni'goszán biká' n̄nee nchq̄'go ádaat'eehíí ch'í'nah áyílaa, la'íí ko'odla'híí bigha n̄t'éégo ách'it'ééhíí biyéé silij. ⁸ Bi'odla' golííhíí bigha Abraham la' ni' nágost'ayú biyéé doleelyú obi'dol'a'dá' bikísk'eh adzaago oyáá, hayú deyaa shíhíí doo yígółs̄i da ndi. ⁹ Bi'odla' golííhíí bigha ni' baa got'aa n'yú déť'ihézhí' Isaac la'íí Jacob bilgo gowalgai yee daagolíí, ni' doo yídaagółs̄ini n'íí yiká' daagolííhíí k'ehgo; Abraham baa det'aa n'íí da'ái Isaac la'íí Jacob baa daadest'aa: ¹⁰ Abraham báđihyú yaaká'yú k̄ih nagozn̄ilíí bit'ááhgo izt'ini golíiníí yiká déz'ij, áí k̄ih nagozn̄ilíí bik'ehgo'ihí'nań nagozhchijgo ágólaa. ¹¹ Bi'odla' golííhíí bigha Sarah ndi

binawod gozłíigo hiltsaą silij, áídí' bił łegodzaahíí bitisyú ch'ígóyáá ndi bi'ime' gozłij, hadín baa yidin'ááhíí ya'ohíhíí bighą. ¹² Áík'ehgo nnee dała'á hastiin silijigo k'azhą datsaahi ga'ánoli ndi bits'á'dí' hadaakishchiiníí yáá biyi' ts'iksqsé la'íí tábąhyú sái dahdijahíí ga'áholąągo daagozłij, doo nách'otąag at'éé dayú. ¹³ Áí dawa t'ah da'odłąągo nanezna', baa daadest'aaníí doo hwahá begolne' da ndi bi'odłą' bee nzaadzhi' daayo'ijigo yaa bił daagozhóągo begolne'go yídaagolsi lék'e, áík'ehgo gádaanniid, Ni'gosdzán biká' nahiikai ndi nnee doo bígózini daandlij, dá nakai nt'éhi. ¹⁴ Ágádaaniihíí bee nkt'éego ndaagoléehíí yiká hadaantaago bígózi. ¹⁵ Ni'yits'á' dahdikai n'íí dá yaa natsídaakees nt'éyúgo t'ąązhi' nakąhgo bá ch'í'otąą doleel ni'. ¹⁶ Áídá' k'adíí yaaká'zhí'go ndaagoléehíí hádaat'ij: áí bighą Bik'ehgodaahi'nań biki'di'niigo Bik'ehgo'ihí'nań doo bik'e ádaayándzi da, akú kih goznilií bá ilch'į'golaahíí bighą. ¹⁷ Bi'odłą' golijihíí bighą Abraham, da'anii bi'odłą' bighą nabidineztaąádá', Isaac Bik'ehgo'ihí'nań yaa yinktįj, Abraham bee det'ąą n'íí biye' dała'áhi Bik'ehgo'ihí'nańyá yizilhee nkegonyaa, ¹⁸ Áń yaa yałti'go Bik'ehgo'ihí'nań Abraham gáyilmniid, Isaac binkááyú nits'á'dí' handóot'ijj: ¹⁹ Abraham Bik'ehgo'ihí'nań nnee daztsąą ndi náhi'naago ánáidléh yígółsi, áík'ehgo biye' daztsąądí' nábi'dihil'na' ngonoligo baa naltįj. ²⁰ Bi'odłą' golijihíí bighą Isaac, Jacob la'íí Esau bich'į' ágone'íí yee yá oskaądgo, Nohwiyaą gozhóą le', yilmniid. ²¹ Bi'odłą' golijihíí bighą Jacob datsaahdá' Joseph biye'ke naki da'al'ango yá

da'oskaad; la'íi bigish bik'izhi' hayaa at'éedá' Bik'ehgo'ihina'na' yoskaad. ²² Bi'odla' golíihíi bigha Joseph datsaahdá' Israel hat'i'íi dahdekáh doleehíi t'ah bidáhdá' yígótsigo yaa nagolni' lék'e; la'íi bits'in hago ádolniihíi yee yágon'áá lék'e. ²³ Daabi'odla' golíihíi bigha, Moses gozliidá' bitaa hik'e báá bilgo mé' dénzhonéhi nliihíi bigha nadaayinl'igo taagi daahitaq; nant'an yengon'áanii doo yédaaldzid da lék'e. ²⁴ Bi'odla' golíihíi bigha Moses báyaan siljigo, Pháraoh bitsi'híi bizhaazhé bil idi'niigo doo hat'íi da lék'e; ²⁵ Ncho'go ágot'eehíi begonedliihíi dé't'ih itah at'éhi k'ihzhi' nayiné' lék'e, nnee Bik'ehgo'ihina'na' biyéehíi biniidaagonk'éézhi'go itah nágodin'áá lék'e; ²⁶ Bik'ehgo'ihina'na' bits'á'dí' bich'i' nahi'niihíi yiká déz'jigo, Christ bigha bik'edaach'iniihíi Egypt biyi'gee hágołdzil goz'aanii yitigo iljigo yaa natsekees. ²⁷ Bi'odla' golíihíi bigha Egyptdí' halwod, nant'an hashkee ndi doo yénaldzid da: doo ch'o'ij dahíi yo'ijihíi k'ehgo nyeehíi yich'i' dahndoh. ²⁸ Bi'odla' golíihíi bigha Moses bik'ehgo dáádítihíi yiká' dił yíłta', la'íi bitis-hagowáh golzéhi ágolzaa, chagháshé dantsé nakaihíi naitseedíi nliiníi Israel hat'ihíi bichagháshé dantsé nakaihíi doo naitseed da doleehíi bigha. ²⁹ Daabi'odla' golíihíi bigha Israel hat'íi túsikaaníi Red Sea holzéhi hanaayú nanádnksáá, ni'gosgaahíi k'ehgo ndi ch'ínánksáá, nnee Egyptdí' daagolíníi ałdó' hanaadnkáh daanzí ndi ałł odaaz'eel. ³⁰ Daabi'odla' golíihíi bigha Israel hat'i' i kih gozniliíi Jériko golzeegee binaad tséé hist'iníi ledn'aahíi dałá'á jigo dałahn lenadiksh

gosts'idiskaazhí', áík'ehgo gosts'idiskaahíí bijijí
 aal nandéeh lék'e. ³¹ Ráhab, isdzán nant'í'
 nagháhi n'íí, bi'odla' golííhíí bigha anadaal'izi
 baa n'áázhgo nzhónigo yich'í' ádzaago, doo
 da'odlaa dahí natseedge doo itah zesdij da
 lék'e. ³² Nt'é baa nanagoshni' doleel? Gídeon,
 Bárak, Sámson, Jéphthah, David, Samuel ałdó',
 la'íí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí
 bilgo dawa baa nagoshni' hasht'íí ndihíí doo
 bínel'aą da: ³³ Áí daabi'odla' golííhíí bigha
 lahgo nnee hat'i'i daayisnaa, dávik'ehyú ádaasaa,
 bángot'aą n'íí bich'í' begolzaa, ndóicho bizé' bá
 ilch'í' ágolzaa, ³⁴ Kọ' doo sidog dago bá álzaa, bésh
 be'idiltshé doo bee naztseed da, doo nadaalwod
 da ndi nadaalwod daasilij, nagonlkaadgee
 k'a'adaat'ee daasilij, la'íí yił nadaagonlkaadíí bik'e
 dahtsídinkij. ³⁵ Isdzáné bits'á' nanezna' n'íí bá
 nádaabi'dihilna'go baa na'nil; la'ihíí dahazhí'
 ihí'naahíí yenaadiikáhíí itisgo nł'éégo yídaagołshíí
 bigha doo daazhógo benádaadichiid hádaat'íí dago
 goyéégo bich'í' godest'aągo naztseed: ³⁶ La'ihíí
 baa daach'odloh, la'íí dá habída'ch'ıltsaas nt'éé,
 la'ii kídaach'ist'óo, la'íí ha'ádaach'ist'e': ³⁷ La'ihíí
 daach'omé', la'ihíí ilk'ídaabidich'iish, la'ihíí
 nabídaadi'nestaad, la'ihíí bésh be'idiltshé bee
 naztseed; la'ihíí dibelíí hik'e gant'íze bikagé
 bidiyagé yee nakai lék'e; tédaat'iyégo, nyéé'i
 daidits'ago, la'íí biniidaagodeszaago; ³⁸ Áí nneehíí
 ni'gosdzán biká' nneehíí bitisgo da'ilíí: da'igolííyú
 la'íí dzilyú, dził bini'i'ányú la'íí leyi' da'o'ányú
 nakai lék'e. ³⁹ Áí dawa daabi'odla' golííhíí bigha
 nł'éégo baa na'goni' ndi baa det'aą n'íí doo

hwahá begolne' da lək'e: ⁴⁰ Néé Bik'ehgo'ihinañ nohwáđihyú itisgo nkt'éhi yaa nohwá nagoshchij, da'ádaandihyúgo áí doo hadaabi'dilne' da.

12

¹ Nnee lání doo náhóltagyú nohwinaadyú nzhqogo daanohwine'íigo, nt'é ndaazgo daahiideelí haląą nlázhj' ndaano'né, la'í nchq'í dayúweh be'ánáhiit'ijí nlázhj' ndaano'né ałdó', áídí' bidag ádaant'eego Bik'ehgo'ihinañ nohwá ngon'áání bikísk'eh hiikeel le', ² Jesus, nohwi'odla' begodeyáhi la'í aął laile'i haląą án zhá bich'j' daadéet'ij le'; án gozhóóní bádihyú goz'aahí bighą tsj'ina'áhi biká' biniigodelzaa ndi yidag at'éégo yitis silij, bik'e ídaayágoşigo dahstij ndi doo bił hago'at'éé da, áídí' Bik'ehgo'ihinañ nant'aago dahsdaagee dihe'nazhinéego dahnezdaa. ³ Nnee nchq'go ádaat'eehí bich'j' nada'idziid ndi yitis siliiní, án baa natsídaahkees le', dah lək'eyúgo dánko hohkáh hileeh, la'í nohwinatsekees doo nłdzil da hileeh. ⁴ Nchq'í bich'j' nadaagonokaad ndi doo hak'i dił nohwiká' ndaashchii da. ⁵ La'í chągháshé baa de'núhí k'ehgo nohwaa de'nú n'í baa daadisonah, gánigo, Shiye', Bik'ehgo'ihinañ doo ałch'idéyú ánáno'ijł dayúgo, nkt'éégo baa natsínkees, la'í Bik'ehgo'ihinañ nił destehyúgo nanákaad hela': ⁶ Bik'ehgo'ihinañ hadí bił daanzhooní ni'iksiihgee yiniidaagodnłs, yil ch'ígó'aahí bighą, bizhaazhé náidnktijhí dała'á ntijgee ni'iksiihí bighą nádainłtsas. ⁷ Bik'ehgo'ihinañ nda'oksihgee nohwiniidaagodnłsiyúgo, bichągháshé daanohljijhí bighą ágádaanohwiłs;

hadín biye' golííní, biye' yiniigodnłsı, yıl ch'ígó'aahíı bighą. ⁸ Áídá' nda'oksiihgee Bik'ehgo'ihí'nań nohwıl ch'ígó'aahíı bighą doo nohwiniinágodil'ııh dayúgo yútashchín nliiníı k'ehgo ádaanoht'ee, doo da'anii bichągháshé daanohtıı da, nnee dawa doo da'dits'ag dayúgo bıł ch'ídaago'aahgo yiniidaagodnłsı. ⁹ Áídı' ni'gosdzán biká'gee daanohwitaahíı nł'éeego nohwıl ch'ídaago'aahgo nohwiniidaagodnłsıgo daadinłzi; yaaká'dı'go nohwiTaahíı itisgo daadinłzi go bikısk'eh ádaant'eego nł'ée go'ıı, áık'ehgo zhą nł'éeego daahin'naa. ¹⁰ Ni'gosdzán biká' nohwitaahíı dabıı hádaat'ııyú det'ıhézhi' hagee nda'ilzıihgee zhą ádaanohwıl'ııh, áídá' yaaká'dı'go nohwiTaahíı nohwá nł'éeéhıı bighą ágádaanohwidnłsı, án godiyini ye'at'éeéhıı k'ehgo neé aldó' godiyini be'ádaant'ee hileehıı bighą. ¹¹ Koł ch'ígó'aahgo ákoł'iinıı doo koł gozhógo ákółsı dago koł na'dini' ndi bikédı'go hadín baa bıł ch'ígót'áanıı nł'éeéhıı biyi' nołseełgo binest'ą' gołııhıı k'ehgo ilch'ı'gonł'éeéhıı be'at'éeego nł'ée hileeh. ¹² Áık'ehgo nohwigan nadaahezdaahıı hadag ánádaahdle', nohwigod daaditłdıı nt'iz ánádaahdle'; ¹³ Áídı' ilk'ıdézđoh intınhıı biká' ch'ınohkáh, hadín na'nıłhodıı doo ch'a'odokał da doleełhıı bighą; áídá' nalwod nasdlııgo dahnadidáh. ¹⁴ Nnee dawa bıł t'eké daanohtııgo, łá'ıı dązhó nł'éeego ádaanoht'eego dahdaanołđoh, doo ágádaach'it'ee dayúgo Bik'ehgo'ihí'nań doo hagog'éeego ch'ıłtséh da: ¹⁵ Ídaa daagonohdzaą, dánko Bik'ehgo'ihí'nań bıłgoch'oba'ıı dábich'ı' ndohkahi at'ée; dánko koł goshch'ııhıı bikeghad

nohwiyi' bengonyááyúgo ndéesaągo nagontl'og hajéedgo, áí bee láni daabilchqo; ¹⁶ Ídaa daagonohdzaą, dánko nant'ı' nagmaahíi nohwitahyú hileeh, dagohíi Esau holzéhi, dantsé nagmaahíi bighą Bik'ehgo'ihinań bits'ą'dı' bíyéé doleel n'ıi dałahńdi iyaąahíi bighą baa na'hazńihíi k'ehgo dánko Bik'ehgo'ihinań doo yidńsı dahíi nohwitah hileeh. ¹⁷ Bıdaagonońsı, Esau ágádzaahíi bikédı'go Bik'ehgo'ihinań bits'ą'dı' nń'ehi bíyéé silıi doleel n'ıige, Dah, bilđo'ńiid; hichago yókeedgo ná'okąąh ndi doo hagot'éégo łahgo ánáyidléh da lék'e. ¹⁸ Doo díńko bich'ı' nehesohkai da, dzıl da'anii si'ánihií, kq' bee diltki'ıi, dagohíi godilńhií, chagołheeki, yat'ógo nyolhíi, ¹⁹ Bésh dilwoshé ánıihií, bizhii ánıihií, áí bizhii daidezts'aanıi, Doo dayúweh nohwich'ı' yánłti' da, daayılńiigo nádaayokąąh lék'e, doo bich'ı' nehesohkai da: ²⁰ (Tsétahgo nakaihií ndi dziłıi yıdahi'ńaayúgo bil nda'tsilńe'go dagohíi k'aa bee nabidi'tseedgo goz'ąą, ńiigo yee hadzii n'ıi doo hagot'éégo yidag ádaat'ee da lék'e: ²¹ Daayo'ıi n'ıi dázhq bégódzidhíi bighą Moses gánıi lék'e, Dázhq nésdzidgo dishtkid:)
²² Áídá' díńko bich'ı' nehesohkai, dzıl Sion golzéhi, ł'ıi Bik'ehgo'ihinań hińáhi bikıh gozńilıi yaaká'yú goz'áni Jerúsalem holzéhi, ł'ıi Bik'ehgo'ihinań binal'a'á yaaká'yú daagolıni lenáhińséhi, ²³ Dantsé daagozliinıi yaaká'yú bizhi' ádaagoszaahíi bil daagozhógo ha'ánáńséhi, Bik'ehgo'ihinań nńee dawa yaa yalı'go yándaago'a'ıhi, ł'ıi yaaká'yú nńee nń'éégo ádaat'eehií hadaadeszaahíi bispirits bich'ı' nehesohkai, ²⁴ Ł'ıi Jesus, Bik'ehgo'ihinań hik'e nńee bilgo łángot'aanıi

áníidéhi nohwá sizíni, ła'íi díł kok'e hılta'íi, Abel bidikíi yitısgo nıt'éeego ágot'eehíi yaa nagoln'i ałdó' bich'ı' nehesohkai. ²⁵ Bik'ehgo'ihı'nań, nohwıch'ı' yałtı'íi, doo dah daadohńi dago baa daagonohsaą: ni'gosdzán biká'gee bich'ı' yałtı'ihıi, dah yılńńiidıi doo hagoť'éeego bits'á' hakee da lék'e, áık'ehgo yaaká'dı' nohwıch'ı' yałtı'ihıi hodaayéelts'ąą doo hádaat'ıi dayúgo, itısgo doo bits'á' haokee at'ée da: ²⁶ Da'áıdá' bizhıihıi bee ni'gosdzán nagohı'naa, k'adyúgohıi gánııgo ngon'áą, Yunáasyú goldohgo dałahńdi doo ni'gosdzán zhá nagohısh'naa da, yáá ałdó' nagohısh'naa doleeł. ²⁷ Áń ágánńiidıi, Yunáasyú goldohgo dałahńdi, hadıi alzaahıi nadaaha'naahıi k'ihzhı' niı'né', golzeego ágolzee, áık'ehgo hadıi doo hagoť'éeego dıhi'náh dahıi zhá godzıih doleeł. ²⁸ Bik'ehgo'ihı'nań bilakt'áhgee nohwiınılgo doo hagoť'éeego k'ihzhı' nohwiınııł dahıi bigħa haląą ba'ihédaandzı le', áık'ehgo Bik'ehgo'ihı'nań daadnlzıgo ła'íi bédaahıldzıdgo bıł daagohılzhógo bá nada'ıidziid le': ²⁹ Bik'ehgodaahın'nań kq' ndi'ıłk'áhi nlıni at'ée.

13

¹ İlk'ısó ııł daanjóqhıi k'ehgo dayúweh ııł daanojhjó le'. ² Nńee doo bıdaagonoısinıhi nohwaa hikaiyúgo baa daa ch'ohba'go baa daayonah hela': nńee ła' ágádaadzaago Bik'ehgo'ihı'nań binadaal'a'a yaaká'dı'hi doo yıdaagoıı dago yá da'dezné' lék'e. ³ Ha'ánshıjeedıi bınádaalńıih, bıł ha'ánshojeedhıi k'ehgo; hadın bits'ı biniidaagonkt'éehıi bınádaalńıih, nohwıi ałdó' nohwıts'ı gólııgo bedaahınohnaa. ⁴ Na'i'ńeehıi nńee dawa

daayidn̄s̄j̄ le', doo ils'á' nant'j̄ na'aashgo da: ch'a'o'i'néhií la'íi nant'j̄ nakaihií Bik'ehgo'ih̄i'nañ yaa yádaakti'go yándaago'áah. ⁵ Bestso doo bidáhzh̄i' ádaanoht'ee da le'; nt'éhéta ayáháhi nohwiyéé l̄ék'e ndi baa nohwil̄ daagozhó' le': Bik'ehgo'ih̄i'nañ gánohwiłn̄iid, Doo nits'á' dahdosháh át'éé da. ⁶ Áík'ehgo doo t'ąązh̄i' daasiitj̄i dago gádaan'n̄ii, NohweBik'eh̄n̄ shich'on̄ih̄i n̄lij̄, n̄nee hago ádaashidolihií doo bee nésdzid da. ⁷ Nohwá naziiní bínadaałn̄iih, Bik'ehgo'ih̄i'nañ biyati' bee nohwich'j̄i yádaakti' n'íi: da'odląąhí k'ehgo da'ohdłą le', nt'é ádaizlaahí baa natsídaahkees. ⁸ Jesus Christ, adaąadá' át'ééhí k'ehgo díi j̄j̄ t'ah ágát'éé dahazh̄i' ágát'éé. ⁹ Yati' iltah at'éégo, yati' doo bígózini da k'izédaanohwidon̄iíl̄ hela': Bik'ehgo'ih̄i'nañ bilgoch'oba'íi bee kojíid' ko'odlą' nalwodgo ayíłs̄j̄go n̄t'éé, doo hagoť'éégo ch'iyąąhíi bee da, ái bikísk'eh ánada'ch'ok'j̄j̄i ndi doo nt'é bee ádaach'izlaa da. ¹⁰ Jews bich'j̄i begoz'aanú bit'ááhyú daanliiní da'ch'okąąh goz'ąągee Bik'ehgo'ih̄i'nañ baa naltéehíi la' áígee nada'iziidíi daayiyąągo dábik'eh; ái na'idziidíi bee Bik'ehgo'ih̄i'nañ nohwá ch'ígót'i' daanzj̄; áidá' Christ tsj̄iłna'áhi biká' nohwá daztsąąhíi bighą néé Bik'ehgo'ih̄i'nañ bich'j̄i' nohwá ch'ígót'i'. N̄nee Jews bich'j̄i' begoz'aanú zh̄a yikísk'eh ádaat'eehíi doo áík'ehgo bągoz'ąą da. ¹¹ Magashi, dibel̄j̄i, gant'ízéta n̄nee nda'iks̄ihíi bighą nadaistseedá' bidilíi okąąh yebik'ehi da'tiséyú sit̄ini da'ch'okąąh goz'ąą yun̄e' áyikaah, áidá' bits'ihíi k̄ih gozn̄ilíi anahyú daayidilid l̄ék'e. ¹² Áík'ehgo Jesus ałdó', dabíi bidilíi bee n̄nee hadaadil̄ne' doleełhíi

bigha k̄ih gozn̄ilí binaadyú ledn'aahíí dáádit̄híí anahyú biniigodelzaa. ¹³ Áík'ehgo néé aldó' n̄nee Jesus daayo'ni' n'íí k'ehgo daanohwich'o'ni'go bidag ádaant'eego halaq̄ da'anahyú bich'i' dokáh. ¹⁴ Dzaq̄agee doo nohwá dahazh̄i' daagondlij̄ goz'aq̄ da, áídá' dahazh̄i' daagondleehíí biká daadéet'ij̄. ¹⁵ Áík'ehgo Bik'ehgo'ih̄i'nañ dákozhá baa náda'né'ihíí k'ehgo Jesus binkááyú dayúweh daahohiikaq̄ahgo ba'ihédaandz̄i le', bizh̄i' ba'ihégoz̄igo behagohiigháh le'. ¹⁶ Nt̄'éégo ádaanoht'eego la'íí nohwíyééhíí iltahoh'niigo baa daayohnah hela': áí k'ehgo baa náda'né'ihíí Bik'ehgo'ih̄i'nañ yaa bil gozhóq̄. ¹⁷ Hadín nohwá naziiníí bikísk'eh ádaanoht'eego hayú ádaaniiyú ádaanoht'ee le', nohwiyi'siziiníí yinádaadéz'ij̄híí bigha; áí Bik'ehgo'ih̄i'nañ nohwá yil nanágodoh̄nihi at'éé bil daagozhóq̄go ádaat'ij̄yúgo nt̄'éé, áídá' doo bil daagozhóq̄ dayúgo doo nohwá nzhq̄ da. ¹⁸ Nohwá da'ohkaq̄ah: nt̄'éégo ádaahiit'ij̄go bídaagonlj̄i, dawa ánádaahiit'ij̄kíí bee da'aniigo ánádaahiit'ij̄go hádaahiit'ij̄. ¹⁹ Shá da'ohkaq̄ah doleelgo itisgo nánohwoshkaq̄ah, dák'adégo nohwaa nádishdaahíí bigha. ²⁰ Bik'ehgo'ih̄i'nañ, bits'á'dí' nkegohen'ááníí, Jesus nohweBik'eh̄n daztsaádí' naadiidzaago áyíílaa, bidikíí nohwá ngon'ááníí dahazh̄i' n̄dzilgo bee áile'íí biláhyú: nanyoodíí bidibeh̄j̄ nt̄'éégo yinádéz'ij̄híí k'ehgo Jesus, Nanyoodíí ízigo at'éhi, bichagháshé nt̄'éégo yinádéz'ij̄. ²¹ Bik'ehgo'ih̄i'nañ hadaanohwidile', áík'ehgo nt'é bil dábik'ehíí dawa nt̄'éégo baa nahkaigo, binadzahgee hant'é bil dábik'ehíí nohwiyi' na'iziid le', Jesus Christ binkááyú; án

dázhó ba'ihégoſi le', doo ngonel'ąą dayú dahazhı'. Doleełgo at'ée. ²² Nánohwoshkąąh shik'íyú, Díí ádaanohwiłdéniiidí doo bik'edaashołch'iigo da ndaagohoh'aah: ayáhágo bee nohwich'ı' k'eshiłchíı. ²³ Nohwik'isn Timothy ch'ínádzáá ląą; déť'ihégo nyáá lék'eyúgo, akú bił nánshť'aashgo nádaanohwistséh ndi at'ée. ²⁴ Nohwá naziiní dawa, la'íı Bik'ehgo'ihı'nań bichągháshé dawa, Gozhóó, shá daabiłdohnii. Ítalyú daagolíníı, Gozhóó, daanohwiłnii. ²⁵ Bik'ehgo'ihı'nań biłgoch'oba'íı bee nohwich'ı' goz'ąą le'. Doleełgo at'ée.

**The New Testament of our Lord and Saviour
Jesus Christ
New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache,
Western)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 2 Aug 2022

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049